Die digitale Landesbibliothek Oberösterreich

oö landes bibliothek

Terms and Conditions
The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:
Director: Mag. Renate Plöchl
Deputy director: Mag. Julian Sagmeister
Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek
Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:
Email: landesbibliothek(at)ooe.gv.at
Telephone: +43(732) 7720-53100

ra cauſa latenter efficitur.etiam ea q̄ fiũt partim ſunt ignorata:partim volũtaria. Nam iacere telum
volũtatis eſt.ferire quem nolueris fortune.ex quo aries ille ſubiicit̃ in veſtris actionibus. ſi tellũ ma
nu fugit magis quam iecit. Cadunt etiam in ignorationem atqꝫ imprudentiam ꝑturbationes animi
tanqꝫ ſint voluntariæ. Obiurgatione em̃ & admonitione deiiciũtur.tamen hñt tantos motus.vt ea q̄
voluntaria ſunt.aut neceſſaria interdum.aut certe ignorata videant̃. Toto igitur loco cauſaꝝ expli
cato ex earum differentia in magnis qdem cauſis.vel oratoꝝ.vel phoꝝ magna argumentoꝝ ſuppe
tit copia. In veſtris autem ſi non vberior.& fortaſſe ſubtilior. Priuata em̃ iudicia maximarum quidẽ
rerum in iuriſconſultorum mihi videntur eſſe prudentia. Nam & adſunt multum.& adhibentur in
conſilio.& patronis diligentibus ad eorum prudentiã confugientibus haſtas miniſtrant. In omni
bus igitur his iudiciis.quibus ex fide bona ẽ additum.vbi vero etiam.vt inter bonos bñ agier opor
tet. Imprimiſqꝫ in arbitrio rei vxoriæ in quo eſt qd eis melius æquiuſue.parati eſſe debent. Illi em̃ do
lum malum:illi fidem bonam.illi æquũ bonũ.illi quid ſocium ſocio. Quid em̃ qui negocia aliena cu
raſſet.ei cuius ea negocia fuiſſent: Quid eũ qui mandaſſet ei cui mandatum eſſet alterum alteri præ
ſtare oporteret: quid virum vxori: quid vxorem viro tradiderũt: Licebit igit̃ diligenter cognitis ar
gumentoꝝ locis.non modo oratoribus & phis.ſed iuris etiam peritis.qm̃ de conſultationibus ſuis
diſputare.coniũctus huic cauſaꝝ loco. Locus ille eſt qui efficitur ex cauſis. vt em̃ cauſa effectum indi
cat.ſic quod effectum ẽ quæ fuerit cauſa demonſtrat.hic locus ſuppeditare ſolet oratoribus & poe
tis.ſæpe etiam phis.ſed his qui ornati:& copioſe loqui pñt.mirabilem copiã dicendi quũ denũciant
quid ex quaqꝫ re ſit futurum. Cauſaꝝ em̃ cognitio cognitionem euẽtorum facit:reliquus eſt compa
tionis locus.cuius genus & exemplũ ſupra poſitum ẽ.vt cæterorum nũc explicanda tractatio ẽ. Co Comparationis.
parãtur igitur oĩa quæ aut maiora.aut minora.aut paria dicũtur. In quibus expectãtur hæc nume
rus.ſpecies.vix.q̃dam etiam ad res aliquas affectio. Numero ſic comparabũtur. vt plura bona pau
cioribus bonis anteponãtur.pauciora mala malis pluribus.diuturniora bona breuioribus:longe &
late peruagata anguſtiis:ex quibus plura bona ꝓpagentur quæqꝫ plures mutentur & faciant. Specie
aũt compantur.quæ ꝓpter ſe expetenda ſunt his q̄ ꝓpter aliud.& vt innata atqꝫ inſita adſumptis &
aduenticiis.integra contaminatis.iocũda minus iocundis.honeſta ipſis etiam vtilibus.ꝓcliuia labo
rioſis.neceſſaria nõ neceſſariis:ſua alienis.rara vulgaribus:deſiderabilia his qbus facile carere poſ
ſis.perfecta incboatis.tota partibus.rõne vtentia rõnis expertibus.volũtaria neceſſariis:animata in
animatis:naturalia nõ naturalibus.artificioſa non artificioſis. Vis aũt in compatione ſic cernit̃.effi
ciens cauſa grauior quã non efficiẽs: quæ ſe ipſis contenta ſunt meliora quã que egent aliis. quæ in
noſtra quã q̃æ in aliorũ poteſtate ſunt.ſtabilia incertis.que eripi non poſſunt his que pñt. Affectio
autem ad res aliquas;eſt hmõi principiũ cõmoda maiora quam reliquorũ.itemqꝫ quæ iocundiora.q̄
pluribus probata.quæ ab optimo quoqꝫ laudata. Atqꝫ vt hæc in compatione meliora.ſic deteriora q̄
his contraria. Pariũ autem comparatio.nec elationem habeat. nec ſummiſſionem. eſt enim equalis.
Multa autem ſunt q̄ æqualitate ipa comparentur.q̄ ita fere concluduntur: Si conſilio iuuare ciues &
auxilio æquã in laude ponendũ eſt. Pari gloria debent eſſe qui conſulũt.& qui defendũt. Ad quod
primũ eſt quod ſequitur.igitur perfecta eſt omnis argumentoꝝ inueniendoꝝ p̃ceptio.vt quũ profe
cto ſit a diffinitione.a ꝑtitione.a notatione.a cõiugatis.a genere.a formis.a ſimilitudine. a differẽtia
a contrariis.ab adiũctis.ab antecedentibus:a conſequentibus.a repugnantibus.a cauſis. ab effectis.
a comparatione maiorum.minorum.parium. Nulla præterea ſedes argumenti querẽda ſit. Sed quo
niã ita a principio diuiſimꝰ.vt alios locos diceremꝰ.eoipſo de quo ambigit̃ hærere de. qbus ſatis di
ctum ẽ.alios aſſumi extriuſecus.de his.pauca dicamus. Et ſi ea nihil oĩno ad vr̃as.diſputatões perti
nent.ſed tñ totam rem efficiamus q̃nquidẽ cœpimus. Neqꝫ em̃ tuis es quem nihil niſi ius ciuile dele
ctet. Et qm̃ ad te hec ita ſcribũtur.vt etiã in alioꝝ manus ſint vẽtura det̃ opa. vt q̃ꝫplurimũ his quos
recta ſtudia delectant prodeſſe poſſimus. Hæc ergo argumẽtatio que dicitur artis expers in teſtimo Argumentum probabilibus.
nio poſita eſt. Teſtimonium autem nũc dicimus omne quod ab aliqua re externa ſumitur ad facien
dam fidẽ. Perſona aũt non qualiſcũqꝫ eſt teſtimonii pondus habet. Ad facidã em̃ fidem auctoritas
querit̃. Sed auctoritatẽ. aut natura. aut tẽpus affert. Nature auctoritas in virtute ineſt maxime. In
tpe aũt multa ſunt.q̄ afferant auctoritatẽ.ingenium.etas.opes.fortuna ars:vſus:neceſſitas. cõcurſio
etiam nũqꝫ rerum fortuitaꝝ. Nã & ingenioſos & opulentos. & etatis ſpacio ꝓbatos dignos qbus
credat̃ putant. Non recte fortaſſe ſed vulgi opinio mutari vis poteſt.ad eãqꝫ oĩa dirigũt.& q iudicãt
& q exiſtimant. Qui.n.his rebus (quas dixi) excellũt ipi virtute videtur excellere. Sed reliqs quoqꝫ
rebus quas mõ enumeraui.q̃ꝫqꝫ in his nulla ſpecies virtutis ẽ tñ interdũ cõfirmat̃ fides. ſi vſus. aut
ars quedam adhibetur. Magna.n.ẽ vis.ad ꝑſuadendũ ſcientie.aut vſus. Plerũqꝫ enim credit̃ his qui
experti ſunt.facit etiam neceſſitas fidem.que tũ a corꝑibus.tũ ab animis naſcit̃. Nam & verberibus
& tormentis ignificati.que dicũt ea videtur veritas ipſa dicere.& que a ꝑturbationibus animi dolo
re.cupiditate iracundia.metu.quia neceſſitatis vim habẽt.afferũt auctoritatem & fidem.cuius gene
ris etiã illa ſunt.ex qbus nõnũqꝫ veꝝ inuenit̃.pueritia.ſomnus.imprudẽtia.vinolẽtia.inſania. Nã &
ꝑ vim ſepe iudicauerũt aliqd qd ꝑtinet ignari.& ꝑ ſomnũ.vinũ.inſaniã multa ſepe patefacta ſunt.
Multi etiam in res odioſas imprudẽter inciderunt.vt Stalerio nuꝑ accidit.q ea locutꝰ es bonis viris
ſubaſcultãtibus pariete interpoſito.quibꝰ patefactis in iudiciũ ꝓlatis rei capitalis iure dãnatꝰ ẽ.huic
ſile quidã de lacedemonio pauſania accepimus. Cõcurſio etiam fortuitoꝝ talis ẽ.vt ſi interuentũ eſt